

СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ДОГОВОРУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ

Орешкін В. П.

студент факультету адвокатури

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

В умовах глобалізації та розвитку ринкової економіки в світі почали з'являтися нові та досить ефективні способи ведення господарської діяльності. Одним із таких напрямків став франчайзинг. Міжнародний франчайзинг як одна з форм бізнесу сьогодні досить динамічно розвивається, оскільки франшиза є більш простим способом проникнення підприємств на світові ринки і не потребує значних інвестиційних ресурсів для започаткування справи.

Ще у 2003 році Жерар Дельтей охарактеризував франчайзинг як «організацію бізнесу, в якій компанія (франчайзер) передає незалежній людині або компанії (франчайзі) право на продаж продукту або послуг цієї компанії. Франчайзі зобов'язується продавати цей продукт або послуги за задалегідь визначеними законами і правилами ведення бізнесу, що установлює франчайзер. В обмін на здійснення всіх цих правил франчайзі одержує дозвіл використовувати ім'я компанії, її репутацію, продукт і послуги, маркетингові технології, експертизу і механізми підтримки» [1, с. 11]. Наведене визначення залишається актуальним й до сьогодні.

Але такого виду господарської діяльності та господарських відносин між учасниками ринку як франшиза в Україні досі не існує. Але не існує лише формально, адже на сьогодні законодавче визначення франшизи у внутрішніх нормативно-правових актах країни відсутнє.

Відносини франчайзингу регулюються договором комерційної концесії. В першу чергу особливості зазначеного договору регулюються Главою 76 Цивільного Кодексу України. Відповідно до ст. 1115 ЦК України За договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг [2].

За своєю суттю відносини між сторонами за таким договором і є франчайзинговими, але відсутність профільного законодавства та понятійного апарату призводить до певних труднощів, особливо у випадках з іноземним капіталом, якщо стороною договору виступає іноземець або якщо підприємство щодо якого виникають зазначені відносини зареєстроване за межами України.

Ми погоджуємось із тезою А.В. Цират законодавство вводить в оману суспільство, називаючи договір франчайзингу договором комерційної концесії. Предметом договору є право на використання об'єктів інтелектуальної власності. «Взаємовигідні відносини» означають, що договір укладається між не пов'язаними між собою особами (як фізичними, так і юридичними), які через певний час очікують отримати користь у грошовому виразі. Відповідно до договору, франчайзер надає франчайзі виняткове право (франшизу) на використання торгової марки для заняття певним видом бізнесу на певній території і протягом певного проміжку часу за умови суворого дотримання вимог франчайзера щодо ведення бізнесу. «Платна основа» передбачає, що за користування торговою маркою франчайзі сплачує франчайзеру роялті, яка може бути оплачена різними схемами [3].

Отже, чинне законодавче визначення не відповідає суті поняття франчайзингових відносин. По-перше, сторони в цьому договорі не пов'язані жодним чином. Вони не виступають кредитором та боржником, а є бізнес-партнерами. По-друге, в ЦК України визначено, що сторона надає право на користування за плату. Насправді, суть договору полягає не в отриманні плати за надання у користування, а отримання роялті з діяльності підприємства. Відносини з оплати не обмежуються розрахунками у грошовій формі, як це впливає зі ст. 1115 ЦК України. По-третє, понятійний апарат призводить до колізій в розумінні договору, прав та обов'язків, що впливають з нього. Сьогодні в Україні досить багато іноземних франшиз, але в їх регулюванні виникають певні труднощі для громадян України власників таких франшиз. Це викликано відсутністю того самого понятійного апарату, адже відносини в країні власника регулюються договором, визначення якого в Україні не існує.

Література:

1. Дельтей Жерар. Франчайзинг / Дельтей Жерар. СПб.: НЕВА, 2003. 128 с.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. в редакції від 28.10.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 10.12.2021 р.)
3. Цират А.В. Франчайзинг и франчайзинговый договор : учебно-практ. пособие. К. : Истина, 2002. 240 с.